

Akcija „Statome save“ – vaikų svajonėms

Neringa Jurčiukonytė

„Vienas iš mūsų tikslų – padėti neįgaliam vaikui atsiskleisti“, – baigiamajame labdaros akcijos „Statome save“ renginyje kalbėjo Vilniaus universiteto vaikų ligoninės Vaiko raidos centro l.e.p. direktorė Jovita Petrulytė. „Iš visuomenės jie dažniau prisiklauso neigiamų atsiliepimų apie tai, kad kažko negali arba nemoka. Tam, kad tokie vaikai atsiskleistų, reikia gerų žmonių meilės ir globos, tačiau to nepakanka. Mes turime sukurti tinkamą aplinką vaiko gabumams atsiskleisti, o tam reikia ir finansinės paramos“. Labdaros akcijoje „Statome save“ bandyta vaikams suteikti ir vieną, ir kitą. Tam tikrą sumą labdarai skyrę asmenys prie akcijos prisidėjo ne tik materialiu, bet ir dvasiniu indėliu. „Svarbiausia, jog neliekate abejingi“, – bene dažniausiai savanorių frazė. Deja, abejingų ir šiurkštųjų asmenų netrūko.

Startavusi Palangoje – baigėsi Europos parke

Viešosios įstaigos „Globali iniciatyva psichiatrijoje“ bei Lietuvos sutrikusio intelekto žmonių globos bendrijos „Viltis“ organizuota labdaros akcija „Statome save“ startavo Palangoje. Jos metu rugpjūčio 9 - 15 dienomis nusipirkdami užrašą ant plytos žmonės galėjo paremti vaikus su negalia. Po „viešnagės“ Palangoje akcija buvo savotiškai pratęsta. Negalėjusiems į Palangą atvykti asmenims buvo suteikta galimybė prie akcijos prisidėti tiesiog į „Globalios iniciatyvos psichiatrijoje“ sąskaitą pervedant tam tikrą sumą pinigų. Užrašą ant plytos asmenys galėjo įsigyti ir Katedros aikštėje vykusiame tradiciniame Sostinės dienų renginyje „Tau, Vilniau“. Rugsėjo 17 dieną Europos parke labdaros akciją vainikavo skulptūros „Įsisupk“ konstravimo pabaiga. Vidurdienį atvykę į šį renginį žmonės dar galėjo suspėti nusipirkti sūpynėse įmontuotą plytą, ne tik pasiklausyti šiais metais Europos dainų festivalyje sutrikusio intelekto žmonėms Lietuvai atstovausiančios Lietuvos vaikų ir jaunimo centro „Spalvų orkestras“ vokalinės grupės, bet ir pasidalyti labdaros akcijos metu patirtais išpūdžiais.

Pirma tokio pobūdžio

„Statome save“ – pirma tokio pobūdžio akcija Lietuvoje, kurios tikslas ne tik atkreipti visuomenės dėmesį į psichikos bei intelekto sutrikimų turinčius asmenis, bet ir visuomenei suteikti progą nekasdieniškai realizuoti save. Palangos miesto centrinėje aikštėje, žalioje palapinėje įsikūre labdaros akcijos „Statome save“ savanoriai aukojusių žmonių vardais ir pavardėmis margino plytas. Jos keliavo tiesiai į Europos parką, kur vėliau, jau rugsėjo 17 dieną, buvo įmontuotos iš 120 sūpuoklių susidedančią originalią ir pirmą tokią Lietuvoje skulptūrą „Įsisupk“. Ši labdaros akcija skyrėsi ne tik raiška, bet ir stiliumi. Akcija turėjo būti atsvara paplitusiai madai rengti labdaros akcijas graudinant nuskriaustų vaikų nuotraukomis ar reportažais su aiškiu tikslu: pastūmėti plačiau atverti piniginę aukai. Organizatoriai skatino ne gailėstį, o pagarbą, priešingu atveju būtų pažeminę neįgalius vaikus. Buvo propaguojamas kitoks požiūris į negalią turinčius asmenis. Žmonėms suteikta galimybė ne vien žodžiais, bet ir darbais įrodyti, kad kitokie nei dauguma gali būti ir yra visaverčiai visuomenės nariai.

Pinigų nepakaks

Visi iš akcijos surinkti 2168 litai baigiamojo renginio metu buvo įteikti Vilniaus universiteto vaikų ligoninės Vaiko raidos centro l.e.p. direktorei Jovitai Petruolytei. Anot jos, už paaukotus pinigus bus išimtos 100 metų senumo grindys ir paklota speciali sporto salės danga bei nupirkta šiuo metu vaikams būtiniausių įrengimų.

Tačiau „Vaiko raidos centro“ kompleksiskam sporto salės remontui šių lėšų nepakaks. „Iš viso mums reikia 30 – 40 tūkstančių litų, tačiau tokių pinigų akcijos metu surinkti neįmanoma“, - sakė V. Blažys. – „Mes nuoširdžiai tikimės, kad kiti pamatys, ką jau padarėme ir prisidės prie mūsų“. Direktorius teigimu, svarbu, kad akcija „Statome save“ skatintų ne vien visuomenės požiūrio į negalią keitimąsi, tačiau atkreiptų ir atsakingų už psichikos sveikatos paslaugų finansavimą Lietuvoje žmonių dėmesį. „Jeigu finansavimo sistema būtų sutvarkyta, tokių akcijų reiktų mažiau“, - tvirtino direktorius.

Akcijos sėkmę pamatuoti nelengva

Akcijos pavadinimas („Statome save“) pasirinktas ne atsitiktinai. Juo norėta aplinkinius į akciją įtraukti tiesiogiai: padėti suprasti, kad kiekvienas mūsų, mokydamasis pakantos kitokiems žmonėms, padeda ne tik jiems, bet ir... sau. Akcijos sėkmė turėjo būti tautiečių tolerancijos atspindys. Kitaip tariant, aplinkiniams suteikta proga, ne žodžiais o darbais įrodyti savo toleranciją. Spauda, radijas, televizija ragino prognozuoti akcijos sėkmę: „Kiek plytų planuojate parduoti“, „Kaip manote, ar sulauksite susidomėjimo?“.

Atsakymą į šį klausimą organizatoriai teigė pasakysią akcijos pabaigoje. Pasirodo, kad jį pateikti darėsi vis kebliau. Ką vertinti labiau: padėką už gražią iniciatyvą, šiltą palaikymą ar materialinę auką, sumos dydį. Užrašą ant plytos pardavinėję savanoriai atsako nevienareikšmiškai: „Šildė aukotojų pinigėliai, bet gražius žodžius, padėką už gražią iniciatyvą vertinome labiausiai. Tiesa, grubias aplinkinių frazes užmiršti kur kas sunkiau“, – teigė savanorė Eglė Kubiliūtė. „Kuo toliau tuo labiau baimindavausi kalbėdamasi su praeiviais. Niekada negalėjau žinoti, kokių replikų sulauksiu. Sutikau visokių žmonių. Pati „įgijau“ tolerancijos piktiems, tik savo problemomis besirūpinančiais žmonėmis. Savaitės užteko, kad suprasčiau: šiurkščiais komentarais jie įžeidžia ne mane ar neįgaliuosius, o save“, - tvirtino akcijai talkinusi žurnalistė Živilė Jankauskaitė.

Pirmas aukotojas – užsienietis

Ir Palangoje, ir Europos parke akciją paženklino liūtys ir vėjas. Tuo tarpu, kai Palangos verslininkai skaičiavo stichijos padarytus nuostolius bei stabdė kavinių darbą, labdaros akcija tik įsibėgėjo. Prie jos prisidėję savanoriai, nepaisydami gamtos išdaigų, kalbino iš Palangos besiskubinančius sprukti poilsiautojus. Savanorė Neringa Gudišauskaitė iki šiol prisimena pirmąjį aukotoją iš Kanados. „Esame nustebinti, kad mūsų problemos rūpi ir svetimšaliams. Dar didesnę nuostabą kėlė ledų porciją į užrašą ant plytos iškeitęs septynmetis berniukas. Berniuko mama buvo ypač nustebinta tokio sūnaus pasirinkimo ir susigėdo liepusi rinktis“, – dar pirmąją akcijos dieną Baltikum žinioms teigė N. Gudišauskaitė. Daugiausia akcija domėjosi šeimoje ar giminėje jau turintys neįgalų asmenį. Labiausiai nustebino tai, kad su neįgaliųjų problemomis nesusidūrę asmenys buvo tikri nesusidursią su negalia ir retai vengė šiurkštesnių replikų.

Tai gal mane paremsite?

„Mano vaikas per daug protingas, kad jus remčiau“; „Mano vaikai nesportuoja“; „Tai gal mane paremkite“; „O daktariukai jau nebegali padėti?“; „Ir dar su psichine negalia?“; „Kai būsiu invalidas – paaukosiu“; „Atiduokite pinigų vargšei čigonei“ – lakoniškai ir demonstratyviai replikuodavo kai kurie praeiviai. „Akcijos metu pripratome prie to, jog yra žmonių, kuriems paprasčiausiai norisi išlieti visas savo neigiamas emocijas. Kartais atrodydavo, kad tokie žmonės mano niekada nesusirgsią, tad nieko nenorį girdėti nei apie neigiamus vaikus, nei apie labdaros akcijas, – prisimena savanorė Ivona Kucharevič. – Vis dėlto, atsirado tokių, kurie matydami mus šlampančius nuo lietaus ir šalančius nuo vėjo pridedavo ir sakydavo: „Šaunuolės, mergaitės, kad tokią gražią akciją sugalvojote. Laikykitės“.

Jau rugpjūčio pradžioje pasirašydami ant plytų akcijai solidarumą parodę žymūs žmonės (Jurga Šeduikytė, Skirmantas Valiulis, Jurga Žilėnienė, Maksas Melmanas iš BIPLAN, Arūnas Valinskas, politikas, psichiatras, visuomenės veikėjas Dainius Pūras, Respublikos Prezidento patarėjo pavaduotoja Violeta Toleikienė, Socialinės paramos skyriaus vedėjas Artūras Melianas) džiaugėsi gražia iniciatyva ir linkėjo sėkmės.

Mažieji priešė gėrį ir sporto salę

Akciją organizavę asmenys manė, kad visuomenę privalu pratinti prie panašių akcijų. Piniginis įnašas dažnai nublanksta prieš šiltą šypsnį ir tvirtą bei nuoširdų palaikymą. Palaikymą tokiose situacijose, kai kiekvienam ištiktam negalios ypač reikalingas supratimas, tolerancija, o ne šaltas ir žeminantis gailestis. Gal tuomet ne žodžiais, bet ir darbais visi bus įtikinti: teiginys, kad kiekvienas yra svarbus ir geba keisti pasaulį – nėra tik mitas. Kaip dėkingumo ženklą Vaiko raidos centro direktorė organizatoriams įteikė vaikų piešinius. Juose mažieji nutapė svajonių sporto salę, netrūko piešinių ir gėrio tema. Na o paklaustas, kodėl prisidėjo prie akcijos savanoris Artūras Jakutis kalbėjo trumpai: „Nemėgstu daug kalbėti, mėgstu darbais įrodyti, jog padėti kitam yra kiekvieno žmogaus pareiga“. Jei atsiranda tokių žmonių, kurie savo noru be jokio atlygio itin blogomis oro sąlygomis nutaria prisidėti, tai iš dalies galima daryti išvadą, kad negalią turintys asmenys kai kam yra labai svarbūs ir gavo itin daug. Deja, ne tokia apčiuopiama forma kaip sporto salės remontas.